

BLOG PERSONAL

Jaume PATUEL i PUIG

Pedapsicogog i psicoanalista

<http://lacomunidad.elpais.com/jaumepatuel>

jpatuel@copc.cat

UN TEMPS GRATUÏT

“El temps és or” ha estat una frase que al llarg de molts anys s’ha viscut com un eslògan i ha funcionat sense deixar de ser una fal·làcia. Un treball era valorat pel preu que se li donava. No era el capital, el primer valor, sinó el treball. I d’aquí, quantes hores dedicades al treball! Sense límits. Calia treballar molt. El treball era el primer valor a costa d’altres valors: Família, amistats, temps lliure, reflexió interior. No debades, un llibre fonamental de la nostra cultura occidental, la Bíblia, marcava per obra de Déu que el dissabte fos respectat. No era més que una norma pel tal que els hebreus, esclaus, poguessin tenir un dia a la setmana de repòs. Refer-se físicament. Reemprendre amb forces l’altra setmana. Les altres jornades. Una necessitat convertida en norma o llei. I per donar-li més força: un manament diví. Breument, una autèntica necessitat humana.

I molts s’han saltat aquest repòs, esdevenint, addictes, lligats a la feina. Convertint una desequilibració emocional en una actitud virtuosa o de compromís. Un model d’equilibració va ser la vida monàstica: Un horari on tots els valors eren respectats, però embolcallats o impregnats d’una Presència, que se li dedicava els seus moments al llarg de la jornada. I els monestirs rendien econòmicament fins també en caure en la perversitat. D’aquí tantes separacions o branques per retornar a l’Esperit del Fundador.

Aquest nou segle ens presenta que ja no és tan el treball com a primer valor, sinó el diner. Cal només obrir els ulls i veure el dia a dia. Ens trobem en la tercera guerra mundial on les armes o bales són els diners. I així ho reflecteixen certs films per adonar-nos-en. En el film “El capital” hi ha un breu i curt diàleg entre

l'esposa i l'espòs, que havia d'anar a la presó o li confiaven una altra vegada l'alt càrrec en una nova empresa financera: "Si vas a presó, jo t'esperaré; però si prens la nova presidència, no m'esperis". Era: El diner o la vida. L'home va escollir el diner. La dona la llibertat.

Sigui el treball o sigui el capital, el temps té una importància més enllà d'aquests valors. El temps per a la vida, però no únicament de bon plaer, família, amistats o per a la feina. Un temps que no produeix rendiment de capital, ni amistats ni plaer, sinó un temps per a un mateix o mateixa. Un temps gratuït. Un temps que per ser gratuït és molt ric. Ric d'autoconeixement, d'autopenetració, de pregonesa, de silenci per trobar el Silenci. Per tal de poder connectar que és connectar-se no amb una altra realitat, separada, -dicotomia- sinó viure de forma conscient un altre nivell de la nostra única i sola Realitat. I això demana un temps no laboral ni capitalista ni psicologista ni hedonista sinó un temps gratuït. Un temps que no té preu ni rendeix laboralment ni fa amistats. És un temps de gratuïtat, basat en l'ésser, i no de cronologia o rendibilitat, que es basa en el tenir.

Situar aquest temps gratuït en la narració d'una societat de consum i aquest agressiu no té lloc. Com no té lloc, aparentment, en aquesta paraula que ha esdevingut un fantasma: Crisi. Paraula desgastada, manipulada. I actualment pronunciada pels adolescents sense saber què vol dir, sinó, per què continuen exigint sense comprendre ni l'esforç, ni l'angoixa ni la preocupació dels pares? Crisi és una moneda sense sentit. Té ús com d'altres monedes de la nostra societat de consum agressiu: Mentida, engany, calúmnia, afecte superficial i fals com d'altres. Cal aquest temps gratuït per recuperar altres monedes i altres escales de valors: serenor, sinceritat, veritat, coratge, amor, compassió, misericòrdia, solidaritat, engatjament i d'altres.

Això sí, el temps gratuït demana esforç personal, constància. Tal volta el grup, un dels aspectes ben necessaris i vitals d'avui en dia dins una globalització en anonimat. Un lloc on fer-ho, que pot ser a casa mateix, al cotxe, al metro. O el grup en la casa d'un altre i alternant. Un temps on a l'interior es troba la pau, la tranquil·litat. L'amor profund. La presència de la Presència, que té molt de noms i cap és ella. I això és intrínsec a l'antropologia. No és una dimensió supèrflua o d'afegitó. Cal les dues dimensions antròpiques que pertanyen a la mateixa Realitat com calen les dues ales a l'ocell per poder volar per bé que no se'n sigui conscient. I el temps gratuït pot i porta a ser-ne conscient. Quantes excuses, resistències o defenses poden sortir del nostre món mental inconscient per tal de no portar-ho a la praxi. Cal sempre fer un esforç, el rendiment del qual sempre és molt fructuós. Només cal posar-s'hi i fer-ne l'experiència, no l'experiment.

Crec que pot ajudar la piràmide de les necessitats humanes realitzada pel psicòleg transpersonal Abraham Maslow a fi de comprendre com fer una escala de valors i col·locar el temps gratuït.

La jerarquía de las necesidades

Maslow recoge, en su jerarquía de las necesidades, las cualidades que él observó en personas de éxito, personas con ambiciones pero que habían mantenido los pies en el suelo.

